

Джордж Макдоналд

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

София, 2020

GEORGE MACDONALD

THE PRINCESS AND THE GOBLIN

Copyright © 1872 by George MacDonald

Illustrations copyright © 1872 by Arthur Hughes

На корицата: фрагменти от две картини на Йон Бауер от 1913 г.

© Издателство „Изток-Запад“, 2020

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на авторите и на издателство „Изток-Запад“.

© Стефан Георгиев, превод, 2020

© Деница Трифонова, корица, 2020

ISBN 978-619-01-0575-6

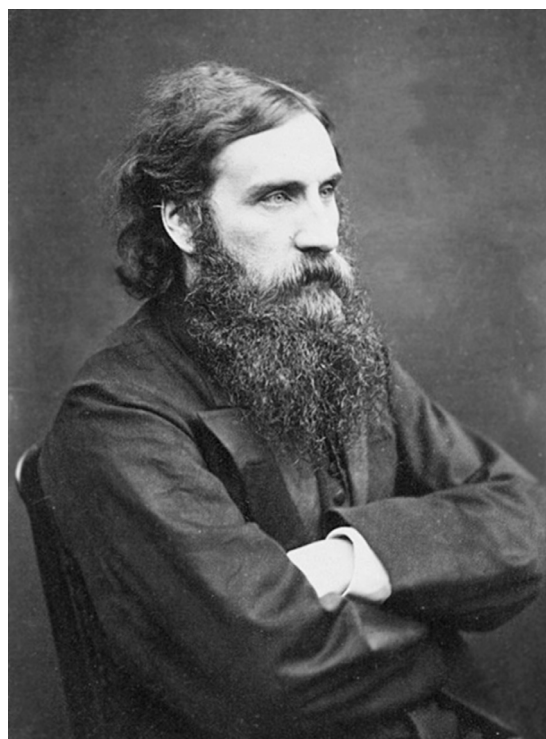
ДЖОРДЖ МАКДОНАЛД

ПРИНЦЕСАТА И
ГОБЛИНЪТ

С черно-бели илюстрации на Артър Хюс

Превод от английски
Стефан Георгиев

George MacDonald

Съдържание

1. Защо за принцесата има история	7
2. Принцесата се загубва	11
3. Принцесата и... ще видим кой още	14
4. Какво мислеше дойката по въпроса	20
5. Принцесата остава съвсем сама	24
6. Малкият миньор	27
7. Мините	39
8. Гоблините	43
9. Приемната зала на двореца на гоблините	51
10. Бащата на принцесата	57
11. Спалнята на възрастната дама	63
12. Една кратка глава за Кърди	71
13. Домашните любимци на Буците	73
14. След седмица	77
15. Изтъкано и изпредено	81
16. Пръстенът	90
17. Пролет	92
18. Прездата на Кърди	95
19. Гоблински планове	103
20. Нишката на Айрини	108
21. Бягството	112
22. Възрастната дама и Кърди	122
23. Кърди и майка му	128
24. Айрини се държи като принцеса	135
25. Кърди пострадава	138

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

26. Гоблините–копачи	143
27. Гоблините в къщата на краля	145
28. Водачът на Кърди	151
29. Стена	155
30. Кралят и целувката	157
31. Подземни води	161
32. Последната глава	166

1

Защо за принцесата има история

Имало едно време малка принцеса, чийто баща, кралят, властвал над велика страна, пълна с планини и долини. Палатът му, построен върху планина, бил величествен и красив. Принцесата – Айрини – се родила там, но понеже майка ѝ била с крехко здраве, малко след появата ѝ на бял свят я изпратили в голяма къща – нещо средно между крепост и ферма, намираща се от другата страна на планината, по средата на пътя между подножието и върха, – където да бъде отгледана от местните хора.

Принцесата била дребничко, мило същество и по времето, когато тази история започва, била на осем години, или поне така си мисля, но много бързо съзрявала. Имала бледо и красиво лице, а очите ѝ приличали на късчета вечерно небе, всяко със звездичка, разтворена в синевата. Тя често гледала нагоре, сякаш усещала, че очите ѝ са дошли от небесата. Таванът на стаята ѝ бил боядисан в синьо и украсен със звезди, за да прилича максимално на небе. Но се съмнявам, че Айрини била виждала истинското звездно небе, и то по причина, която е добре да спомена веднага.

В тези планини имало множество кухни – огромни пещери и криволичещи проходи; в някои течала вода, а други сияели с всички цветове на дъгата, когато вътре светнела светлина. За тях едва ли щяло да се знае много, ако не били мините със своите дълги галерии, прокопани, за да може да се стигне до рудата, на която планините били изключително богати. В процеса на копането миньорите открили десетки естествени пещери. Някои от тях стигали чак до отсрещните склонове и клисури.

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

Сега в тези подземни пещери живеят странни същества, наричани от някои гноми, от други – кободди, от трети – гоблини. Говори се, че едно време въпросните твари живеели над земята и много приличали на другите хора. Но по една или друга причина – за това битуват различни теории: че кралят им наложил твърде високи данъци, че разпоредил да спазват обичаи, които не им се нравили, че започнал да се отнася непочтително с тях или въвел по-строги закони – те изчезнали от кралството.

Според легендата обаче, вместо да отидат в друга страна, гоблините се укрили в подземните пещери, откъдето излизали само нощем. Рядко се показвали навън, и никога в присъствието на много хора. Можело да бъдат видени на открито само в най-недостъпните части на планините и то след залез слънце. Хората, имали възможността да ги зърнат, твърдели, че съществата се били променили много през поколенията, което е нормално, при положение че живеели на тъмно, в студени и влажни обиталища.

Гоблините вече не били просто грозни, а или крайно отвратителни, или с гротескно изкривени лица и тела. Дори най-шантавото въображение не можело да роди чрез образи или думи нещо почудато. Но подозирам, че твърдящите това са помислили за гоблини домашните любимци на гоблините. Всъщност гоблините не били много по-различни от хората, както може да се заключи от гореказаното. Телата им ставали все по-уродливи, но знанията и интелигентността им нараствали и те вече можели да вършат

неща, които не са по силите на смъртните. Нахитривайки, те станали пакостливи и гледали по всякакъв начин да дразнят хората, живеещи горе на открито. Били запазили известно благоприличие и не проявявали безпричинна жестокост към изпречилите се на пътя им, но определено имали зъб на онези, които са докопали собствеността им, и особено на потомците на краля, който ги пропъдил, и при всяка отворила се възможност им въртели мръсни номера. Макар да били дребни и уродливи, гоблините

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

притежавали сила, съизмерима с хитростта им. В течение на времето те се сдобили със собствен крал и правителство, чието основно занимание, освен разрешаването на битовите проблеми, било да изнамира начини за тормозене на съседите отгоре. Сега вероятно се досещате защо малката принцеса не била виждала нощното небе. Родителите ѝ толкова се страхували от гоблините, че не ѝ позволявали да излиза от къщата по тъмно, дори в компанията на слуги. И опасенията им били основателни, както скоро ще се убедите.

2

Принцесата се загубва

Вече споменах, че в началото на моята история Айрини трябва да е била около осемгодишна. А ето и самото начало.

Един много влажен ден, когато планината беше обгърната в мъгла, кондензираща се в дъждовни капчици, които непрекъснато се сипеха по покрива на голямата къща, принцесата, естествено, не можеше да излезе навън, а само гледаше стичащата се по стрехите вода. Тя беше толкова отегчена, че не съумяваше да се развлича дори с играчките си. Сигурно се чудите дали имам време да опиша поне половината от тях. Но те не са ваши и в това е голямата разлика – не е възможно да се отегчите от нещо, което не притежавате. Картината обаче си струва да се види – принцесата седи в стаята си с таван като небе, пред голяма маса, отрупана с играчки. Ако на някой художник му се прииска да нарисува това, бих го посъветвал да не се занимава с играчките. Страх ме е да ги описвам, а и смятам, че той не бива да се захваща да ги рисува. Да, не бива. Той може да направи хиляди неща, които аз не мога, но се съмнявам, че би могъл да нарисува играчките. С изобразяването на принцесата обаче би се справил чудесно – тя се е облегнала на облегалката на стола и е увесила глава; ръцете ѝ лежат в скута; много е нещастна, както би потвърдила самата тя; дори не знае какво иска, като изключим това да излезе и да се намокри до кости, а после да хване хубава простуда и да трябва да лежи в леглото и да яде овесена каша. В следващия момент, докато я гледате как седи там, дойката ѝ излиза от стаята.

Настъпила е някаква промяна и принцесата, посъживена, се оглежда. Скача от стола и изтичва до вратата, но не до тази, през

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

която е излязла дойката, а до онази, зад която има интересно, старо дъбово стълбище, проядено от червеите – на него като че ли никога не е стъпвал човешки крак. Преди време тя е изкачила цели шест стъпала и това е основателна причина в ден като днешния да се опита да разбере какво има горе.

Айрини се изкачваше дълго, сякаш цяла вечност. Най-накрая стигна до върха на третото стълбищно рамо. Видя, че площадката води към дълъг коридор и хукна по него. От двете му страни

имаше много, много врати. Тя не си направи труда да отвори някоя от тях, а изтича до края на коридора, където сви в друг коридор, пак с много врати.

След още два завоя – пред очите ѝ непрекъснато се изпречваха врати – тя изпита страх. Тишината беше стряскаща! Зад вратите вероятно имаше празни стаи! А това бе ужасно. Освен това дъждовните капки трополяха по покрива. Айрини се обърна и се изстреля като тапа, а крачетата ѝ породиха ехтене, което

се смеси с шумовете от дъжда. Назад към стълбите и сигурността на детската стая. Така поне си мислеше тя, обаче отдавна се бе загубила, макар и да не го знаеше.

Принцесата потича известно време, зави няколко пъти и накрая се уплаши истински. Беше осъзнала, че не знае как да се върне. Стаи навсякъде, а стълбище – никъде! Сърчицето ѝ топуркаше толкова бързо, колкото крачетата ѝ, а тревогата караше буцата в гърлото ѝ да се разраства. Но за момента бе твърде превъзбудена и твърде уплашена, за да може да плаче. Надеждите ѝ съвсем повехнаха. Навсякъде само коридори и врати! Тя се свлече на пода и застена жално, разтрисайки се от ридания.

Не плака дълго обаче, защото бе храбра – доколкото можеше да е храбра една принцеса на нейната възраст. След като сълзите ѝ пресъхнаха, Айрини стана и изтупа праха от рокличката си. О, колко стар прах! Избърса очите си с длани, понеже малките принцеси, а и някои други момиченца, невинаги носят кърпичка в джоба си. После, както подобава на истинска принцеса, тя реши да продължи да търси изход от ситуацията. Крачеше по коридорите и се оглеждаше във всички посоки за стълбите. Не ѝ провървя. Обикаляше в кръг, без да го осъзнава, защото коридорите и вратите бяха абсолютно еднакви. Накрая мярна стълбище през една открената врата в тъгла. Уви, то отиваше в погрешна посока – не надолу, а нагоре. Макар да бе уплашена, принцесата не устоя на любопитството да разбере накъде води това стълбище. Беше толкова тясно и стръмно, че тя се принуди да пълзи нагоре като четирикрако същество.

3

Принцесата и... ще видим кой още

Когато се изкачи горе, тя видя малка квадратна площадка. Имаше три врати: две една срещу друга и една срещу стълбището. Тя застина на място, чудеше се какво да прави. Както си стоеше, до ушите ѝ достигна любопитен бръмчащ звук. Това дъждът ли бе? Не. Звукът бе много по-нежен и дори по-монотонен от този на дъждовните капки, които сега едва се чуваха. Ниското, приятно бръмчене от време на време прекъсваше за кратко. Пчела, имала късмета да попадне на голямо цвете с много нектар – такава асоциация ми хрумва в момента. Откъде идеше този звук? Тя допря ухото си до една от вратите. Премина към следващата. Когато се послуша зад третата врата, стигна до извода, че в стаята отатък има нещо. Какво ли бе то? Принцесата бе доста изплашена, но любопитството ѝ бе по-силно от страха, така че откряна вратата и надникна вътре. И какво, мислите, видя? Видя много възрастна жена, която предеше.

Вероятно ще се запитате как принцесата е разбрала, че жената е възрастна, ако ви кажа, че тя не само бе красива, но и с гладка бяла кожа. Ще ви кажа и още нещо. Косата ѝ бе сресана назад и се спускаше като водопад по гърба ѝ. Това не е характерно за възрастните дами, нали? Освен това косата ѝ бе бяла като сняг. Лицето ѝ бе съвсем гладко, но очите ѝ изглеждаха толкова мъдри, че човек нямаше как да не си помисли, че е стара. Без да може да посочи основанията си, Айрини реши, че дамата е на преклонната възраст от петдесет години. Но тя бе доста по-стара, както скоро ще се убедите.

Докато принцесата надничаше смутено, възрастната жена вдигна глава и каза с мек, но треперлив глас, който пасваше идеално на бръмченето на въртящото се колело на чекръка:

– Влез, мила, влез. Радвам се да те видя.

Вече добре си личеше, че Айрини е принцеса. Защото тя не се вкопчи в дръжката на вратата, без да помръдва от мястото си, както правят някои, които е трябвало да са принцеси, но са просто обикновени момиченца. Приемайки поканата, тя влезе в стаята и внимателно затвори вратата зад себе си.

– Ела при мен, мила – каза възрастната дама.

Принцесата отново я послуша. Приближи се, много бавничко, признавам, но с непоколебима крачка, и я погледна в лицето със сините си очи, в които имаше две стопени звездички.

– Какво е това в очите ти, дете? – попита възрастната дама.

– Съзи – отговори Айрини.

– Защо си плакала, дете?

– Защото не можах да намеря пътя за надолу.

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

– Но си намерила пътя за нагоре.

– Отначало не... Дълго време обикалях.

– Лицето ти е на ивици като задницата на зебра. Нямах ли кърпичка, с която да си избършеш очите?

– Не.

– Тогава ела аз да ти ги избърша.

– Моля, не знаех, че сте тук. Следващия път ще знам.

– Какво добро дете! – възкликна възрастната дама.

Тогава тя спря колелото, стана и излезе от стаята. Малко покъсно се върна със сребърно легенче и мека бяла кърпа. Изми и избърса дребничкото, ведро лице. Принцесата си помисли, че ръцете на жената са гладки и хубави!

Когато възрастната дама отнесе легенчето и кърпата, Айрини се удиви от изправената ѝ стойка и ръста ѝ – макар да бе много стара, тя не бе дори леко прегърбена. Беше облечена в черна кадифена рокля с дебели, тежки на вид бели дантели. Косата ѝ сияеше като сребро на фона на черния плат. Мебелировката бе оскъдна, все едно тази жена бе адски бедна и изкарваше прехраната си с предене. В стаята нямаше килим, нито маса, а само чекрък и стол. След като се върна, тя се настани на стола и без да обели дума, продължи да преде, а Айрини, която за пръв път виждаше чекрък, стоеше до нея и наблюдаваше. Възрастната дама подкара добре нишката, след което, без да извърща глава, каза на принцесата:

– Знаеш ли името ми, дете?

– Не, не го знам – отвърна принцесата.

– Казвам се Айрини.

– Това е *мое* име! – викна принцесата.

– Знам, знам. Позволих да получиш моето име. Не съм взела твоето. Ти се взела моето.

– Как така? – попита учудено принцесата. – Аз винаги съм си била с това име.

– Твоят татко, кралят, ме попита дали имам нещо против да те кръстят на мен. Аз, естествено, не възразих. Съгласих се с удоволствие.

– Много мило от ваша страна да ми дадете името си... което е много хубаво, да – рече принцесата.

– О, нищо особено не съм направила! Името е едно от нещата, които даваш, но същевременно запазваш. Аз имам много такива неща. Би ли искала да знаеш коя съм аз, дете?

– Да, да... много.

– Аз съм твоята прапрабаба – обяви старицата.

– Какво е това? – попита принцесата.

– Аз съм майка на бащата на майката на баща ти.

– О, боже! Нищо не разбрах – каза принцесата.

– Не се изненадвам. Но не виждам причина да не ти кажа.

– Аха!

– Когато пораснеш, ще ти обясня всичко – продължи бабата.

– Но това ще го разбереш: дойдох тук, за да се грижа за теб.

– Отдавна ли сте дошли? Вчера ли? Или днес, защото днес бе толкова дъждовно, че не можех да излизам?

– Тук съм още от пристигането ти.

– О, колко отдавна! – възкликна принцесата. – Даже не си спомням кога е било.

– Не се и съмнявам.

– Но сега ви виждам за пръв път.

– Така е, но ще ме видиш пак.

– В тази стая ли живеете?

– Не спя тук, а отатък площадката. През по-голямата част от деня съм тук.

– Не ми харесва особено. Моята стая е много по-хубава. Сигурно сте кралица, щом сте ми прапрабаба.

– Да, кралица съм.

– Тогава къде ви е короната?

– В спалнята ми е.

– Ще ми се да я видя.

– Някой ден ще ти я покажа.

– Чудя се защо дойката не ми е споменавала за вас.

– Тя не знае. Никога не ме е виждала.

– Но някой сигурно знае, че сте в къщата?

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

- Никой не знае.
- Тогава откъде взимате храна?
- Имам нещо като... пилчарник.
- Къде държите птиците?
- Ще ти покажа.
- А кой ви готви супа?
- Аз не убивам моите птици.
- А, как така?
- Тази сутрин какво закуси? – попита жената.
- О! Хляб, мляко и едно яйце. А-а, значи ядете яйца.
- Да, така е, ям яйца.
- Затова ли косата ви е толкова бяла?
- Не, мила. Заради възрастта. Аз съм много стара.
- Така си и мислех. На петдесет години ли сте?
- Ами... на повечко.
- На сто?
- Повече. Няма смисъл да се опитваш да отгатнеш. Ела да видиш пиленцата ми.

Тя спря да преде. Стана, хвана принцесата за ръката и я изведе от стаята. Отвори вратата срещу стълбището. Принцесата очакваше да види множество кокошки и пиленца, но видя синьото небе, а после и покрива на къщата, по който бяха накацали прекрасни гълъби – повечето бяха бели, но имаше и с всякакви други цветове; разхождаха се, кланяха се един на друг и разговаряха на език, който бе непонятен за нея. Тя плесна с ръце от задоволство, при което те запърхаха с криле, стряскайки я.

– Ти изплаши моите птици – подхвърли възрастната жена с усмивка на уста.

– А те изплашиха мен – отвърна принцесата и също се усмихна. – Много хубав пилчарник! Яйцата вкусни ли са?

– Да, много вкусни.

– Сигурно имате съвсем мъничка лъжица за яйца! Не е ли по-добре да си вземете кокошки, за да са по-големи яйцата?

– Да, ама как да ги храня?

– Ясно – каза принцесата. – Гълъбите се грижат сами за храната си. Те имат криле.

– Правилно. Ако не можеха да летят, аз щях да остана без яйца.

– Как взимате яйцата? Къде са гнездата?

Дамата дръпна връвчицата, която висеше до вратата, и един капак на стената се повдигна. Появиха се множество дупки с гнезда вътре, в някои имаше пиленца, в други – яйца. Явно птиците влизаха оттамък, а тя изваждаше яйцата от отсамната страна. Жената побърза да затвори, за да не се уплашат пиленцата.

– О, колко хитро! – извика принцесата. – Може ли да хапна едно яйце? Гладна съм.

– Друг път. Време е да се връщаш, дойката сигурно вече се е разтревожила. Предполагам, че те търси под дърво и камък.

– Но не и тук – отвърна принцесата. – О, колко ще се изненада, когато ѝ разкажа за моята голяма, възрастна прапрабаба!

– Със сигурност ще се изненада – каза дамата и се подсмихна тънко. – Постарай се да ѝ разкажеш всичко точно.

– Да, да. Бихте ли ме завели при нея, моля?

– Долу няма да слизам. Ще ти покажа къде са стълбите, а после ти бързичко ще се прибереш в стаята си.

Малката принцеса хвана за ръка старицата, която, оглеждайки се от време на време, я заведе до началото на първото стълбище, а после до края на второто – пусна я чак когато стъпиха на третото. Щом чу радостния вик на дойката, тя се обърна и закричи нагоре с нехарактерна за толкова стара жена скорост. После седна до чекръка си и на мило то ѝ бабешко лице разцъфна странна усмивка.

За нейното предачно занимание ще ви разкажа повече някой друг път.

Опитайте се да отгатнете какво предеше.

4

Какво мислеше дойката по въпроса

– Ох, къде бяхте, принцесо? – попита дойката и взе принцесата в прегръдките си. – Много непочтено от ваша страна да се криете толкова дълго. Хвана ме страх... – Тя внезапно млъкна.

– Защо се изплаши, дойке? – попита Айрини.

– Няма значение. Ще ви кажа някой друг път, може би. А сега споделете къде бяхте.

– Бих доста път, за да видя моята голяма, стара прапрабаба – обясни принцесата.

– Ама как така? – зачуди се дойката, като мислеше, че момиченцето се шегува.

– Да, не лъжа, чак при моята прапрабаба ходих. Да знаеш само каква красива майка на баба живее там горе. Много е стара и има прекрасна бяла коса – бяла като моята сребърна чаша. Всъщност косата ѝ май е от сребро.

– Какви глупости говорите, принцесо!

– Не говоря глупости – изсумтя Айрини. – Ще ти разкажа всичко за нея. Доста по-висока е от теб, и доста по-хубава.

– О, нищо чудно.

– Тя се прехранва с гълъбови яйца.

– Да, да, че с какво друго.

– Седи в една празна стая и по цял ден преде.

– Не се и съмнявам.

– Държи короната си в спалнята.

– Естествено... короните на такива места се държат. Вероятно ляга да спи с корона на главата.

– Не сме говорили за това, но не ми се вярва. Би било неудобно, нали? Предполагам, баща ми не носи корона вместо ноцна шапка. Нали, дойке?

– Не съм го питала. Може и да носи.

– Тя стои там горе, откакто пристигнах тук преди много, много години.

– Всеки може да разправя такива работи – рече дойката, която не вярваше на нито една дума от разказа на Айрини.

– Тогавя защо ти не ми каза?

– Не се налагаше. Вие можехте сама да измислите всичко.

– Значи не ми вярваш! – възкликна принцесата възмутено, както можеше да се очаква.

– Очаквате да ви повярвам, принцесо? – попита с хладен глас дойката. – Знам, че принцесите имат навика да послъгват, но не съм чувала някоя да е държала да ѝ вярват – добави тя, виждайки, че детето е запазило сериозност.

Айрини зарони сълзи.

– Е, все пак... – подхвана дойката, не ѝ бе приятно да вижда момичето разплакано. – Не е хубаво принцеса да разправя небивалици, а после да очаква всички да ѝ вярват само защото е принцеса.

– Но това е чиста истина, заклевам се.

– Сънували сте, мила.

– Не, не беше сън. Качих се горе и се загубих, и ако не бях попаднала на красивата дама, нямаше да мога да се върна.

– О, да, да, сигурно!

– Ела да ти покажа, ще се убедиш, че говоря истината.

– Имам работа. Време е за обяд, не ми се занимава с глупости.

Принцесата избърса очите си, лицето ѝ толкова се бе нагорещило, че сълзите скоро изсъхнаха. Тя седна на масата, но не хапна почти нищо. Принцесите не обичат твърденията им да бъдат поставяни под съмнение – защото истинските принцеси не могат да лъжат. Така че тя цял следобед мълча. Отваряше си уста само да отговаря на въпросите на дойката, защото истинските принцеси не се държат грубо дори когато са наскърбени.

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

На дойката ѝ бе криво – не че смяташе, че е възможно в историята на Айрини да има капчица истина, просто обичаше принцесата с цялото си сърце и не можеше да се примири с факта, че я е нагрубила. Тя смяташе, че грубото ѝ отношение е причина за лошото настроение на момичето, дори не ѝ минаваше през акъла, че то е наранено от недоверието. С идването на вечерта ставаше все по-ясно, че Айрини, въпреки че се опитваше да се забавлява с играчките, не е на кеф, и напрежението у дойката се засили. Когато стана време за лягане, тя съблече малката и я положи на леглото, обаче не получи целувка както обикновено. Айрини се извърна настрани и застина неподвижно. Нещо в сърцето на дойката се пречупи, тя заплака. Чувайки хлиповете, принцесата се извърна и подаде бузата си за целувка. Но дойката си бършеше очите с кърпичка и не забеляза жеста.

– Дойке – рече момичето, – защо не ми вярваш?

– Защото не мога да ти вярвам – отвърна дойката. Отново я обземаше гняв.

– Аха! Ти си такава. Няма да ти се сърдя повече. Ще ти дам целувка и ще заспя.

– Малкото ми ангелче! – заподсмърча дойката. Измъкна Айрини от леглото и я понесе из стаята, като я целуваше и прегръщаше.

– Ще ми позволиш да те заведа при моята скъпа, стара прапрабаба, нали? – попита принцесата, когато отново се озова в леглото.

– А ти повече няма да казваш, че съм грозна... става ли, принцесо?

– Дойке, не съм казвала, че си грозна. Недей така.

– Е, не го каза, но си го мислеше.

– Не, няма такова нещо. Наистина!

– Каза, че тя е доста по-красива...

– Не си красива колкото баба, да, така е. Държа на думите си, защото те са истина.

– Значи си непочтителна! – измърмори дойката и отново затърка очите си с кърпичката.

– Скъпа дойке, хората са различни на външен вид. Ти изглеждаш много добре, но ако беше красива колкото моята прапрабаба...

– Майната ѝ на прапрабаба ти! – изпръхтя дойката.

– Това са лоши думи. Няма да говорим с теб, ако не се държиш възпитано.

Принцесата пак се извърна настрани, а дойката пак се засрами.

– Моля за извинение, принцесо – каза тя, но по тона ѝ личеше, че е възмутена. Принцесата игнорира тона, обърна вниманието само на думите.

– Сигурна съм, че повече няма да говориш лоши неща – обяви тя и загледа дойката. – Смятах да кажа, че ако беше двойно по-красива, някой крал щеше да се ожени за теб и тогава... нямаше да има кой да се грижи за мен.

– Ти си ангел! – повтори дойката и прегърна Айрини, която отвърна с настойчив глас:

– Сега ще отидем да видим прапрабаба, нали?

– Където желаш ще отидем, херувимче мое.

Две минути по-късно изморената малка принцеса потъна в дълбок сън.

5

Принцесата остава съвсем сама

Когато се събуди на следващата сутрин, Айрини веднага чу трополене на дъждовни капки. Този ден толкова приличаше на предния, че като че ли нямаше никаква полза от него. Обаче тя не се замисли първо за дъжда, а за възрастната дама в кулата. Първият въпрос, който се настани в главата ѝ, бе дали да не помоли дойката да изпълни обещанието си точно тази сутрин – можеха да отидат при прапрабаба ѝ веднага след закуската. Само че стигна до заключението, че на дамата няма да ѝ бъде приятно да се появи неканен гост; след като се прехранваше с гълъбови яйца, приготвяйки си ги сама, тя едва ли желаше слугите да знаят къде е жилището ѝ. Принцесата реши при първата отворила се възможност да изтича горе и да попита дали може да доведе дойката. Тя смяташе, че няма друг начин да убеди дойката, че говори истината, затова се надяваше прапрабаба ѝ да прояви разбиране.

По време на обличането принцесата и дойката се държаха като първи приятелки, а после Айрини закуси обилно.

– Чудя се, Лути (това бе галеното име на дойката), какъв ли е вкусът на гълъбовите яйца? – попита тя, докато ядеше кокошето яйце – то не бе съвсем обикновено, защото прислужниците винаги избираха за нея най-оранжевите.

– Ще намерим гълъбово яйце и ще разберете – отвърна дойката.

– О, не, не! – Айрини осъзна, че те може да обезпокоят възрастната дама, качвайки се горе, а и да не я обезпокояха, тя все пак щеше да остане с едно яйце по-малко.

– Странно същество сте вие – отбеляза дойката, – първо искате нещо, после се отказвате!

Но тя не каза това с остър тон, а принцесата не се впрягаше от забележки, в които не се усеща враждебност.

– Е, Лути, има причини за това – каза тя и повече не обели дума, за да не се стигне пак до кавга и за да не се качи дойката горе без позволение на прапрабаба ѝ. Естествено, тя можеше да откаже да приеме дойката, която при това положение никога нямаше да повярва на принцесата.

Дойката, както самата тя отбеляза впоследствие, не можеше да виси постоянно в стаята. Довчера принцесата не ѝ бе създавала проблеми, така че не ѝ бе хрумвало, че трябва да я дебне непрекъснато. Ето защо бързо се отвори възможност за бягство – и Айрини веднага се възползва, хуквайки нагоре по стълбите.

Обаче днешното предизвикателство се оказа по-различно от вчерашното, макар че започна по същия начин. Така е, няма как днешният ден да е като вчерашния, ако хората са настроени да усещат разликите... дори когато вали. Принцесата тичаше като гламава по коридорите, но така и не можа да намери стълбите към кулата. Според мен тя не се качи достатъчно нависоко и търсеше на втория, вместо на третия етаж. По едно време момичето се нареди да се връща, но не можа да намери и стълбите за надолу. Отново се бе загубила.

Този път ситуацията бе по-непоносима и Айрини, естествено, се разплака. После се сети, че когато се бе разплакала прединия път, бе открила стълбището, водещо до стаята на прапрабаба ѝ. Затова се надигна, избърса очите си и поднови издирването.

Не намери каквото търсеше, но все пак намери интересно нещо – стъпала, които водеха надолу, не нагоре. Беше очевидно, че това не е стълбището, по което се бе изкачила, но по-добре непознатото стълбище, отколкото никакво. Тя заслиза, като си тананикаше весело. Не след дълго, за огромна своя изненада, се озова в кухнята. Не ѝ бе позволено да ходи там сама, но бе ходила с дойката и се бе оказало, че прислугата гледа на нея с добро око. Всички се оживиха при появяването ѝ и всички искаха да

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

я прегърнат, така че новината къде се намира принцесата скоро достигна до ушите на дойката. Тя веднага довтаса, за да я прибере – така и не разбра как подопечната ѝ се е озовала там, тъй като Айрини си траеше.

Фактът, че не бе успяла да намери възрастната дама, не само я разочарова, но и я потопи в дълбок размисъл. Понякога се чудеше дали дойката не е права, дали наистина не става въпрос за сън, но бързичко се отказваше от тази идея. Мислеше, че е

възможно никога повече да не я види, и се дразнеше, че не е могла да я намери, когато най-много е имала нужда от нея. Реши да не споделя нищо друго с дойката, понеже нямаше как да докаже твърденията си.

6

Малкият миньор

На следващия ден големият облак продължаваше да виси над планината, а дъждът се изливаше като от напоена с вода гъба. Принцесата много искаше да поиграе навън и едва не се разплака, виждайки колко ужасно е времето. Но мъглата не бе сива и мрачна, бе изсветляла и в течение на времето още изсветляваше, като в един момент стана толкова ярка, че чак да ти е трудно да я гледаш. Късно следобед слънцето проби величествено завесата и Айрини запляска с ръчички и подвикна:

– Виж, виж, Лути! Слънцето е с измито лице. Виж само колко е ярко! Донеси ми шапката, да излезем на разходка. О, боже! О, боже! Колко съм щастлива!

Лути с удоволствие изпълни желанието на принцесата. Донесе шапката и пелерината ѝ, и двете излязоха на разходка. Пътят бе каменист и стръмен, и водата не се задържаше по него, така че минути след спирането на дъжда можеше да се върви спокойно. Кълбестите облаци се отдалечаваха, приличаха на рунтави овце, чиято вълна слънцето е избелило до почти непоносима за очите белота. Небето сияеше между тях – дълбока и чиста синева, родена от дъжда. Листата на крайпътните дървета бяха натежали от капки, които проблясваха на слънцето като скъпоценни камъни. Единствено ромолящите по склоновете ручеи не бяха засияли: кристално чисти доскоро, сега те бяха мътни и кафяви. Бяха загубили привлекателния си цвят, но бяха постигнали впечатляващ звук или поне шум, защото когато един поток е пълноводен, мелодичното ромолене се губи. Айрини се захласваше по буйните кафяви води, стичащи се на много места. Лути също бе

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

в приповдигнато настроение, защото и тя бе киснала в къщата цели три дена.

После тя забеляза, че слънцето се е снишило и обяви, че трябва да се прибират. Няколко пъти настоя за това, но принцесата молеше да продължат разходката с мотива, че на слизане е по-лесно и щом се обърнат, за нула време ще стигнат до къщата. Първо отскочиха до туфа папрати, над чиито върхове се изливаха водните струи на поток, после отидоха да вземат един лъскав крайпътен камък, сетне се загледаха в полета на някаква птица. Внезапно сянката на висок планинки връх мина през тях и се придвижи напред. Виждайки това, дойката се разтрепери. Хвана принцесата за ръката, обърна се и затича надолу по склона.

– Защо се разбърза така, дойке? – попита Айрини, докато бягаше редом до нея.

– Не трябва нито миг повече да стоим навън.

– Няма как, още много мигове ще сме навън.

Това бе самата истина. Дойката бе на път да се разплаче. Бяха твърде далеч от къщата, на почти миля! А имаше изрична заповед след залез слънце принцесата да стои вкъщи. Ако Негово величество кралят, бащата на Айрини, разбереше какво е станало, Лути със сигурност щеше да загуби работата си – а раздялата с принцесата щеше да разбие сърцето ѝ. Но Айрини изобщо не я бе страх, защото не намираше причини да се страхува. Продължаваше да дърдори, макар да се задъхваше.

– Лути! Лути! Защо бягаш толкова бързо? Ще си прехапя езика, докато говоря.

– Тогава не говори – срязва я Лути.

Но принцесата не спираше да бърбори.

– Виж, виж, Лути! – Дойката не желаше да я слуша, мислеше само за прибирането вкъщи.

– Виж, виж, Лути! Гледай какъв смешен човек наднична над скалата!

Лути ускори крачка. Налагаше се да минат покрай въпросната скала. Когато я приближиха, принцесата разбра, че е сбъркала каменен издатък с човек.

– Виж, виж, Лути! До ствола на онова старо дърво има интересно същество. Погледни го, Лути! Гримасничи срещу нас, ми се струва.

Лути изписка, но не намали скоростта – Айрини не можеше да поддържа такова темпо с малките си крачета и се спъна и падна. Пътят бе стръмен и тя бе тичала твърде бързо, затова се стигна до плач. Дойката се втрещи, но нямаше какво друго да правят, освен да бягат. Тя помогна на принцесата да се изправи и отново я повлече.

– Кой ми се присмива? – попита принцесата, докато опитваше да спре сълзите си. Трудно ѝ бе да бяга с ожулени колене.

– Никой, дете – отвърна дойката с остър тон.

В този момент се чу дрезгаво хихикане и един груб глас като че ли каза:

– Лъжи! Лъжи! Лъжи!

– Ох! – простена протяжно дойката и се изстреля напред като тапа.

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

– Дойке! Лути! Не мога повече. Хайде да продължим ходом.

– Какво да правя? – затюхка се дойката. – Ела, ще те нося.

Тя вдигна Айрини, но веднага разбра, че няма да може да я носи. Остави я на земята. После се заоглежда стреснато, изпищя и каза:

– Свили сме в погрешна посока. Сега не знам къде се намираме. Загубихме се, загубихме се!

Заради обзелия я ужас се бе объркала. Наистина бяха загубили пътя. Придвижваха се в една тясна клисура, никъде не се виждаше къща.

Айрини нямаше представа защо дойката е толкова уплашена – слугите бяха получили заповед да не ѝ споменават за гоблините, – но се притесняваше от ужаса в очите на Лути. Преди и нея да я обземе страхът, тя чу подсвиркване и се огледа любопитно. Към тях се задаваше момче.

Скоро подсвиркването му премина в песен. Текстът бе следният:

*Дрън! Бам! Прас!
С чуковете джас!
Удряй и пробивай!
Пъшкай, но забивай!
Така цепим камъните
и резетата на гоблините.
Ето, рудата блести!
Едно, две, три...
Като злато ще те заслепи.
Четири, пет, шест...
С кирки и лопати днес!
Седем, осем, девет...
Лампата ми ще те освети.
Десет, единайсет, дванайсет...
Чукът лесно се държи.
Малки, весели миньори сме ние,
гоблините много да не вият.*

– Ще ми се и ти да не виеш – срязва го дойката, защото от думата „гоблин“, изречена на такова място нощем, се разтреперваше. Според нея предизвиквани така, гоблините неминуемо щяха да се появят. Но момчето се направи на разсеяно и продължи да пее.

*Тринайсет, четиринайсет, петнайсет...
Това вземи и пресеи.
Шестнайсет, седемнайсет, осемнайсет...
Кибрита ми подай.
Деветнайсет, двајсет...
Колко много гоблини, брей.*

– Млъкни – подвикна тихичко дойката. Момчето, което вече бе съвсем близо, пак си направи оглушки.

ПРИНЦЕСАТА И ГОБЛИНЪТ

*Тихо! Но се размърдай!
Да отидеш там побързай!
Гоблин! Лапай, лапай!
Дотам се доклатушкай
Куцай, куцай, куцай!
Поправяй, поправяй, поправяй!
Хей, хобгоблин, хеееей!*

– Така – каза момчето, когато се изправи пред тях. – Добре. Това ще свърши работа. Те не понасят пеенето, а пък точно тази песен им бърка в здравето. Самите те не могат да пеят, защото гласовете им са като на гарваните. Изобщо не обичат да слушат песни.

Момчето бе облечено в миньорски дрехи, на главата му се мъдреше смешна шапчица. Беше красиво, с очи, тъмни като мините, в които работеше, но блещукащи като кристалите в скалите. Изглеждаше на около дванайсет години. Бе с бледо лице, защото рядко излизаше навън и рядко се наслаждаваше на слънчевата светлина – та нали дори зеленчуците, отгледани на тъмно, са бели, – но сякаш бе доволно, щастливо дори, може би защото бе разгромило гоблините. В поведението му нямаше нищо клоунско или грубо.

– Видях ги – продължи той, – когато идвах насам, и добре че стана така. Знаех, че са погнали някого, но не знаех кого. Няма да ви закачат, докато съм с вас.

– О, а кой си ти? – попита дойката, възмутена от факта, че момчето се държи свойски.

– Син съм на Питър.

– Кой е Питър?

– Питър миньора.

– Не го познавам.

– Е, аз съм синът му.

– А защо гоблините се плашат от теб?

– Защото аз не се плаша от тях. Свикнал съм им на номерата.

– Нещо не те разбирам.